

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, hlavní principy navrhované právní úpravy a nezbytnost navrhované právní úpravy

Zákon č. 461/2020 Sb., o kompenzačním bonusu v souvislosti se zákazem nebo omezením podnikatelské činnosti v souvislosti s výskytem koronaviru SARS CoV-2, v § 8 stanovil okolnosti vylučující vznik nároku na kompenzační bonus. Odstavec 1 písm. c) tohoto paragrafu stanoví, že subjektu kompenzačního bonusu nevzniká nárok na kompenzační bonus za kalendářní den, za který obdržel v České republice nebo v některém z členských států Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru podporu související se zmírňováním následků výskytu koronaviru označovaného jako SARS CoV-2.

Podle § 2 zákona je subjektem kompenzačního bonusu osoba samostatně výdělečně činná podle zákona upravujícího důchodové pojištění. Tato osoba samostatně výdělečně činná může být (a v mnoha případech je) současně zaměstnavatelem.

Osoba samostatně výdělečně činná, která je současně zaměstnavatelem, je tedy nucena k následující volbě: Buď požádá o podporu v rámci opatření ve prospěch zaměstnavatelů v návaznosti na aktuální situaci související s koronavirem, které je realizováno resortem Ministerstva práce a sociálních věcí, aby podpořila své zaměstnance a udržela pracovní místa. Nebo požádá o kompenzační bonus podle zákona č. 461/2020 Sb. jako kompenzaci dopadů na sebe a svou rodinu. Souběh je vyloučen.

Tato úprava přitom bez zjevného důvodu staví osobu samostatně výdělečně činnou do nevýhodné pozice v porovnání s úpravou, která se týká společníka společnosti s ručením omezeným. Ten je podle § 8 odst. 1 písm. d) vyloučen z nároku na kompenzační bonus pouze v případě, že společnost s ručením omezeným, které je společníkem, za daný kalendářní den obdržela v České republice nebo v některém z členských států Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru „podporu obdobnou kompenzačnímu bonusu“ – tedy již nikoliv jakoukoliv podporu.

Žádné vysvětlení, proč jsou podmínky upraveny rozdílně pro osoby samostatně výdělečně činné a pro společníky společností s ručením omezeným, neposkytuje ani důvodová zpráva k zákonu. Ta v této souvislosti uvádí: „Podobně jako v případě zákona č. 159/2020 Sb. je vyloučen souběh kompenzačního bonusu a podpory v nezaměstnanosti, stejně jako souběh s podporou poskytnutou v rámci programu Antivirus, tedy v rámci opatření ve prospěch zaměstnavatelů v návaznosti na aktuální situaci související s koronavirem, které je realizováno resortem Ministerstva práce a sociálních věcí.“ Slova „Podobně jako v případě zákona č. 159/2020 Sb.“ mohou vyvolávat dojem, že zákaz souběhu kompenzačního bonusu s jinou formou podpory není novinkou, zjevně se však vztahují pouze k souběhu kompenzačního bonusu a podpory v nezaměstnanosti, neboť souběh kompenzačního bonusu s opatřeními ve prospěch zaměstnavatelů realizovanými MPSV zákon č. 159/2020 Sb. nevyklučoval, stejně jako žádná z jeho novelizací. Ačkoliv o kompenzační bonus i o podporu v rámci opatření ve prospěch zaměstnavatelů v tomto

případě žádá stejný subjekt, obě formy finanční podpory mají odlišné konečné beneficiary a především zcela odlišný účel.

Navrhovatelé považují výše popsany platný právní stav za nelogický, nespravedlivý a mají za to, že je nemorální vystavovat osoby samostatně výdělečně činné (patřící k těm, kdo jsou opatřeními přijatými v souvislosti s epidemií postiženi nejvíce) dilematu, zda mají žádat o podporu pro své zaměstnance, nebo pro sebe a své rodiny.

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky a s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky

Zákon je v souladu ústavním pořádkem a neodporuje žádným mezinárodním smlouvám.

3. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, na rozpočty krajů a obcí

Po stránce rozpočtové je kompenzační bonus vratkou daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Je tedy fakticky hrazen z výnosů daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, která je daní rozpočtově sdílenou státním rozpočtem a rozpočty obcí a krajů.

Na základě výpočtů a odhadů obsažených v důvodové zprávě k návrhu zákona č. 461/2020 Sb. navrhovatelé odhadují, že dle navržené úpravy by mohlo o kompenzační bonus nově požádat cca 20 tisíc primárně dotčených osob samostatně výdělečně činných. Navrhovaná částka kompenzačního bonusu je 500 Kč za kalendářní den bonusového období, přičemž jde celkem o 31 dní. Matematickým propočtem dostáváme odhad negativního dopadu na veřejné rozpočty ve výši cca 310 mil. Kč (z toho cca 210 mil. Kč na úrovni státního rozpočtu, cca 79 mil. Kč pro rozpočet obcí a cca 21 mil. Kč pro rozpočet krajů).

4. Soulad návrhu zákona s mezinárodními smlouvami a s ústavním pořádkem

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, stávající úpravu nijak neruší, pouze ji doplňuje. Navrhovaná právní úprava je v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, jakož i s obecně uznávanými a dodržovanými zásadami mezinárodního práva a s akty práva Evropské unie.

5. Návrh na zrychlené projednání zákona podle § 90 odst. 2 jednacího řádu Poslanecké sněmovny PSP

Navrhujeme Poslanecké sněmovně, aby s návrhem zákona s ohledem na naléhavý obecný zájem, daný obtížnou životní situací osob samostatně výdělečně činných a jejich rodin, které v důsledku zavedených opatření proti epidemii trpí značnými výpadky svých příjmů, vyslovila souhlas již v prvním čtení.

B. Zvláštní část

K Čl. I

K bodu 1: Slova „podporu související se zmírňováním následků výskytu koronaviru označovaného jako SARS CoV-2“ v § 8 odst. 1 písm. c) zákona se nahrazují slovy „podporu obdobnou kompenzačnímu bonusu“. Tím je umožněno, aby osoba samostatně výdělečně činná, která je současně zaměstnavatele, mohla žádat jak o kompenzační bonus pro sebe, tak o podporu v rámci opatření ve prospěch zaměstnavatelů, tedy pro své zaměstnance. Navrhovaná

formulace je přitom shodná s úpravou, která umožňuje obdobný souběh pro společníky společností s ručením omezeným v následujícím písmenu d) stejného odstavce.

K Čl. II

Účinnost zákona je navržena ke dni následujícím po dni vyhlášení, a to s ohledem na naléhavý obecný zájem vysvětlený v obecné části v souvislosti s návrhem na zrychlené projednání zákona.

V Praze dne 20. listopadu 2020

Předkladatelé:

Jan Čížinský, v. r.
Marian Jurečka, v. r.
Jan Bartošek, v. r.
Stanislav Juránek, v. r.
Pavla Golasowská, v. r.
Marek Výborný, v. r.
Ondřej Benešík, v. r.
Helena Langšádlová, v. r.
Petr Pávek, v. r.
Martin Kupka, v. r.
Jan Farský, v. r.
Jan Bauer, v. r.
Mikuláš Ferjenčík, v. r.
František Navrkal, v. r.
Jan Lipavský, v. r.
Tomáš Martínek, v. r.
Lukáš Černožorský, v. r.
Martin Jiránek, v. r.
Petr Třešňák, v. r.
Lukáš Kolářík, v. r.
Lukáš Bartoň, v. r.